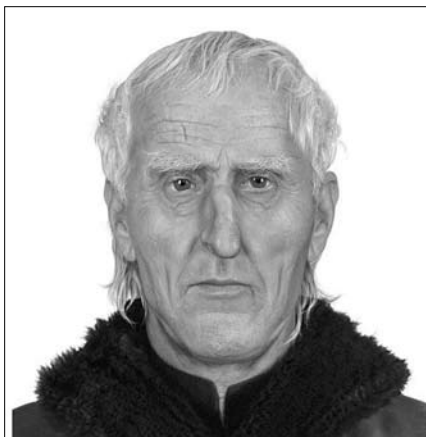

Kopernikusz nyomában

Ez az utazás valamikor 2010-ben kezdődött, amikor díszes külsőségek közepette újratemették Kopernikusz földi maradványait a fromborki székesegyházban. Vagyis hogy az utazás gondolata akkor kezdett el foglalkoztatni, amikor láttam a híradásokban, hogy mennyire megbecsülik a nagy csillagász emlékét Lengyelországban. Kopernikusz maradványait 2005-ben azonosították lengyel tudósok, és abban az évben tették közzé a koponya alapján az arc rekonstrukcióját is. Először kissé nyugtalanító volt öt évszázad távolából farkaszemet nézni Kopernikusszal, de mára megszoktam a látványt, és elkönyveltem valahova a számtalan közismert Kopernikusz-ábrázolás közé.

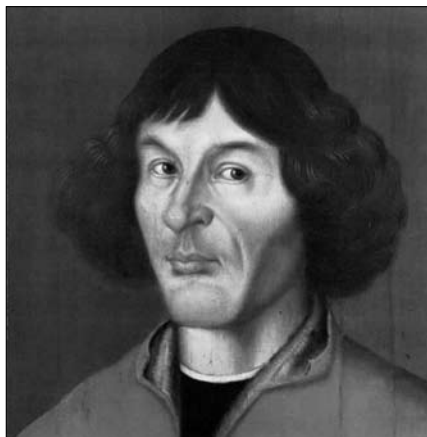

Lengyel régészek 2005-ben azonosították Kopernikusz sírját, és abban az évben készült az itt látható arc rekonstrukció is

Ha még jobban meggondolom, ez az utazás nem is 2010-ben kezdődött, hanem sokkal sokkal korábban, az 1973-as Kopernikusz-évfordulón, amikor amatőrkedésem hajnalán annyi mindent olvastam Kopernikuszról, hogy némelyik írásra, illusztrációra ma is emlékszem. Toruń, Krakkó, Bologna, Ferrara, és a többi híres város, ahol Koperni-

kusz megfordult életének hét évtizede során – kisebb-nagyobb mértékben mindig foglalkoztatott, mindig érdekelték ezek a városok. De mindig volt valami fontosabb, mint egy lengyelországi látogatás. A budapesti Lengyel Kultúrába is inkább a Jazz Forum friss számai vagy Czesław Niemen, Michał Urbaniak, Urszula Dudziak és az SBB lemezei miatt jártam a hetvenes-nyolcvanas években, nem pedig Kopernikusz miatt.

A Kopernikusz-túra végül a múlt nyáron vált valósággá. Nem volt ez igazi, szemlélődő utazás, sokkal inkább loholás városról városra, beszorítva abba a szűk indítási ablakba, amit a mindennapi feladatok engedélyeztek június-július fordulóján. Így aztán

A legismertebb Kopernikusz-arckép 1580-ban készült, tehát jóval a tudós halála után. A festmény készítője ismeretlen

nem is lesz ez szabályos tudománytörténeti úti napló, inkább a benyomások többé-kevésbé pontos felidézése.

Toruń. Niclas Koppernigk (lengyelül Mikołaj Kopernik, latin változatban Nicolaus Copernicus) 1473. február 19-én született a lengyelországi Toruńban. A Kopernik-ősök a sziléziai Koperniki vidékéről vándoroltak

Krakkóba, Niclas apja pedig 1458 táján költözött Toruńba. Anyja Barbara Watenrode (a Watenrode ág is sziléziai eredetű). Kopernikusz hamar elvesztette szüleit, neveltetéséről nagybátyja, Lucas Watenrode, Warmia későbbi püspöke gondoskodott.

Bebocsátásra váró turisták a Kopernikusz-ház előtt

A XV. század közepén 20 ezren lakták Toruńt, ezt a Visztula-parti kereskedővárost, ami tekintélyes lélekszámnak számított, hiszen például Buda lakossága ebben az időszakban mintegy 10 ezer fő. Szorgos polgárcsaládba született Niclas, akit a Szent János székesegyházban kereszteltek meg (a keresztelőmedence ma is megvan). Toruńban és valószínűleg a közeli Włocławekben kezdte el tanulmányait. Jó neveltetésben volt része, hiszen Európa legjobb egyetemlein sajátíthatta el a jog, az orvoslás és az asztrológia tudományát. Ebből nyolc évet töltött Itáliában (Bolognában, Padovában, Rómában és Ferrarában).

Toruń első számú Kopernikusz-emlékhelye a Kopernikusz-ház (Kopernik utca 15–17.). Korábban sok helyütt olvastam azt, hogy ez volt Kopernikusz szülőháza, de a múzeum szóróanyaga is csak annyit állít, hogy az

épület valamikor a Koppernigk család tulajdonában volt, és hogy nem lehet egészen pontosan megmondani, hol született Niclas. A múzeum két egybenyitott középkori lakóháza terjed ki. Inkább kisebb, mint nagyobb helyiségek kissé kuszának tűnő láncolatát végigjárva kapunk betekintést a Koppernigk család és általában a toruńi polgárság egykori életébe. Porték, kéziratok, ritka könyvek, csillagászati műszerek szépen elrendezett együttese a toruńi múzeum, és még a belépődíj sem borsos. Itt is, mint minden, általam felkeresett lengyelországi múzeumban szabad volt fényképezni – de csak vaku nélkül –, ami rendkívül rokonszenves, *európai* dolog.

A toruńi múzeumban egy időszaki kiállítást is meg lehetett tekinteni, Nők a csillagászatban címmel. Olyan hírességek munkásságával ismertette meg a látogatókat, mint Maria Mitchell, Miss Leavitt, Williamina Fleming, Annie Cannon, vagy Caroline Herschel. A lengyel csillagásznők közül Maria Cunitia és Elizabeta Koopman Heweliusz (1647–1693) tevékenységét mutatták be. Maria Cunitia (Maria Kunic, 1610k–1664) a Kepler-féle Rudolf-táblázatok javított kiadásán dolgozott, míg Elizabeta a híres csillagász, Johannes Hevelius feleségéként végzett csillagászati megfigyeléseket a XVII. század második felében Gdańskban.

A toruńi Kopernikusz-szobor az óváros központi helyén áll, a régi városháza épülete mellett. Kopernikusz ma is része a város életének, mi több, természetesen a lengyel labdarúgó válogatottnak „drukkol”. A városi fiatalság akasztotta a szobor nyakába a szurkolói sálát, május óta ott van, és úgy tűnik, senki sem zavar, sőt, egy kis kópéságot is kölcsönöz az alkotásnak, mely olyan komoly dolgokkal foglalkozik, mint az égi szférák körforgása.

Ez a szobor köszön vissza ilyen-olyan emléktárgyak formájában is. Kis Kopernikusz, közepes és nagy Kopernikusz aranyozva, ezüstözve, bronzos csillogással, mindenféle kivitelben. Van mikroszkopikus méretű mellszobor-verzió is, azután persze bögrék Kopernikusz arcképével, kulcstartó, sörnyitó stb. Egy-egy árus kínálatában

több száz Kopernikusz-szobrocska menetel a vásárlóval szemben. Toruńban elsöprő erővel támad a heliocentrikus világmép vásári verziója. Nem tudok ezért haragudni, legfeljebb irigykedni. Bárcsak nekünk lenne egy ilyen reneszánszkori magyar csillagásznunk, akire ekkora „bizniszt” lehet alapítani!

A toruńi Kopernikusz-szobrot a futball európa bajnokság kellékeivel öltöztették fel a májusi ifjúsági fesztivál szervezői (www.winomistrzow.com)

A toruńi szobor köszön vissza a városban működő mézeskalács-gyártó cég logójában is. Nagyon szép, békebeli hangulatú és illatú boltjuk van a Żeglarska utcában. Érdemes ide betérni, mert az a mézes, amit itt kínálnak, első osztályúan finom, mintha csak a csillagok szférájában gyártanák! A Kopernik cég Lengyelország-szerte több boltot is üzemeltet, termékeiket még a kevésbé édesszájúak is megköstölhetik, mert ez a sütemény nem olyan édeskes, mint az itthoni mézeskalácsok.

Kopernikusz nevét kapta a városi egyetem, a városi könyvtár, egy középiskola és a városi planetárium is. Vajon kinek a nevét viseli a szépségszalona a Kopernik utcában? Nem nehéz kitalálni. Kopernikuszét.

A csillagászati tehetséggondozás is virágzik ezen a vidéken. A toruńi planetárium

kezdeményezésére nem kevesebb, mint 14 „csillagbázis” (astro-baze) épül Kujávia-Pomorje vajdaság területén (ennek társszékhelye Toruń, megosztva a közeli Bydgoszcz városával). A nagyjából fél Dunántúl területű vajdaságban hét ilyen szabványos csillagvizsgáló már felépült. A csillagászat oktatását mindegyikben 30 cm-es Schmidt–Cassegrainteleszkóp és naptávcső szolgálja, esténként pedig megnyílnak az érdeklődő nagyközönség előtt. A hálózat létrehozásának fő apropója éppen az, hogy Kopernikusz városában és annak környezetében minél több fiatallal szeretnénk meg a csillagászat tudományát. Ki tudja, talán már fel is kereste az egyik csillagbázist a közeljövő Kopernikusza!

Épülő és tervezett „csillagbázisok” Kujávia-Pomorje vajdaság területén. Fent egy már megépült „szabványos” csillagvizsgáló látható (astro baza.kujawsko-pomorskie.pl)

Krakkó. Kopernikusz életét végigkísérte a Visztula. Leszámitva az itáliai éveket, többnyire olyan városokban élt, amelyeknek köze volt a nagy folyóhoz. Ez persze nem egé-

szen véletlen, hiszen a középkorban és még azután is az ilyen nagy folyók voltak a kor autósztrádái, itt zajlott az áruszállítás legjava. A vízi nyüzsgés ma már a múlté, hiszen például Toruń Kopernikusz idejében még tengeri kikötőnek számított, most pedig nem láttam sok nyomát annak, hogy komolyabban használnák szállításra a folyót.

Krakkónál bezzeg csak úgy nyüzsgő a Visztula, kisebb-nagyobb kirándulóhajók, csónakok, katamaránok jönnek-mennek a Wawel, az egykori királyi vár tövénél nagyot kanyarodó folyón. A XV. század végén a krakkói egyetem a legkiválóbb felsőoktatási intézmények közé tartozott. Kopernikusz három éven át tanult Krakkóban, mely ma is egyike a leghangulatosabb közép-európai nagyvárosoknak, de a XV. század végén, Lengyelország fővárosaként lehetett igazán vonzó. Kopernikusz 1491–95 között volt a krakkói egyetem hallgatója; itt mélyíthette el matematikai, csillagászati, asztrológiai és geográfiai ismereteit.

Rekonstruált fa asztrolábium és kvadráns a Collegium Maiusban. A biztonsági örök szigorúak, de udvariasak

Krakkóban kötelező megtekinteni a Collegium Maiusban található múzeumot, benne a Kopernikusz-émlékekkel és csillagászati műszer-érdekességekkel. A reneszánsz belső udvar egyszerűen csodálatos – nemrégiben fejeződött be felújítása. Mindjárt az első díszes teremben fából készült armilláris szféra, kvadráns és trikvétum fogadja az érkezőt. Ilyesféle instrumentumokkal folyt a csillagos

égbolt megfigyelése Kopernikusz idejében. Nem túl széles választék, de égi szögávolságok és pozíciók mérésén kívül a csillagászat szabadszemes korszakában nem is nagyon volt másra lehetőség.

Martin Bylica Olkusz éggömbje (rajta asztrolábiummal) a Collegium Maiusban

A kiállítás számunkra legértékesebb műtárgyai egy aprócska szobában kaptak helyet. Az itt látható éggömböt és földgömböt Martin Bylica adományozta az egyetemnek, és bizonyos, hogy Kopernikusz is ismerhette őket. Martin Bylica, akit mi Ilkusz Mártonként ismerünk, Mátyás király udvari csillagásza volt, és ezeket az értékes műszereket számára gyártotta Hans Dorn bécsi műszerkészítő. Különösen érdekes a földgömb, mely már mutatja az új felfedezéseket, bár természetesen igen furcsa körvonalakkal lát-hatjuk az Újvilágot.

A Collegium Maius múzeumi boltjában igényes és hasznos emléktárgyakat is vásárolhatunk: kivágható asztrolábiumot, forgatható csillagterképet, Kopernikusz-portrékat, életrajzi munkákat, de akár Kopernikusz-bögrét is. A Jagelló Egyetem mellett áll a

krakkói Kopernikusz-szobor. Az ifjú Kopernikust ábrázolta a művész romantikus, XIX. századi felfogásban.

Kopernikusz olsztyni Nap-táblázatának maradványa. A Nap képét tükör vetítette a falra

Olsztyn. Kopernikusz itáliai egyetemeken bukkan fel 1496 és 1503 között. Előbb Bolognában, majd Padovában, Rómában, végül Ferrarában találjuk. Bolognában találkozik Domenico Maria Novarával, akivel csillagászati megfigyeléseket is végez. Rövid megszakításokkal nyolc évet tölt az itáliai egyetemeken, ahol jogot, közgazdaságtant, orvoslást tanul – itt szerzett tudására szükség is lesz odahaza, Lengyelországban, ahova már Nicolaus Copernicusként tér vissza, a kor szokásainak megfelelően latinossítva nevét.

1503-ban tér vissza Warmiába, ahol fromborki kanonoki tisztség várja. Mindeközben nagybátyja, Lucas Watzenrode, Warmia püspöke mellett dolgozva intézi a tartomány ügyeit. Lidzbarkban, Elblagban, Poznanban találkozunk vele, csak 1510-ben tér vissza Fromborkba. Csillagászzal csak szabadidejében foglalkozhat, de már nyilvánvalóan érlelődik benne a napközéppontú világregndszer gondolata. Nagyjából 1509 táján születik *Commentariolus* (Kis kommentár) című műve, ami csak kéziratos formában terjed (csak később nyomtatják ki, a *De Revolutionibus* 1566-os kiadásához illesztve). Eközben abszolút nem csillagászati feladatokat kell elvégeznie: a warmiai káptalan birtokainak adminisztratív teendői kötik le energiáit.

Olsztyn több ízben is felkeresi, csillagászati megfigyeléseket is végez a várban, és

ami számunkra nagyon fontos: egy hatalmas Nap-táblázat, vagyis inkább napóra őrzi emlékét, melyet, még ha töredékesen is, de láthatunk az olsztyni vármúzeumban. (A napéjegyenlőség időpontjának pontos meghatározására készítette Kopernikusz.) Warmia ebben az időszakban meglehetősen mozgalmas hely: a lengyelek a kereszties lovagrenddel vívnak háborút, 1520-ban Kopernikusz irányítja Olsztyn védelmét.

Népszerű az olsztyni Kopernikusz-szobor a gyerekek körében (amint arról a kopásnyomok is tanúskodnak)

Az olsztyni kiállítás szerényebb, mint a toruńi vagy a krakkói, viszont itt látom először nagy méretben Jan Matejko híres festményét (Kopernikusz beszélgetése Istennel). Ez persze csak az 1873-ban született alkotás másolata. Az interneten elérhető képeken nem könnyű felfedezni, és magam se hiszek a szememnek, de a kép jobb szélén, legalul mintha egy kis távcső heverne a földön... Egy historizáló festménynél igencsak meglepő egy efféle (szándékos?) pontatlanság. A toruńi múzeum őrzi még egy „távcsöves” festményt: Radzikowski 1869-ben született

alkotása a haldokló Kopernikust mutatja (amint épp kezéhez kapja a frissen megjelent Revolutionibust). Azon a képen is felfedezhető egy kisebb kihúzható távcső, mely egy ládából kandikál ki.

A tudós olsztyini éveire emlékeztet a vár mellett 2003-ban felállított Kopernikusz-szobor, melyet a gyerekek és a játékos kedvű felnőttek mászókanak, csúszdának is használnak. A vármúzeumban pedig éppen Kopernikusz témájú gyermekrajz-versenyről tudósít egy plakát.

A fromborki Kopernikusz-torony

Frombork. Kopernikusz életének utolsó három évtizedét jórészt Fromborkban töltötte. Az 1500 lelket számláló kisváros ma ugyanúgy kicsit a világ végének számít, mint Kopernikusz idején. Budapesttől 1100 km-re vagyunk, közel a Balti-tengerhez. A fromborki kikötő csendes, alig van mozgás, a vitorlások között felfedezem a Nicolaus nevűt. Csendes itt minden. Zsákutcában vagyunk, hiszen az öböl kijárata már Oroszországhoz tartozik. A kikötő egyben határátkelő állomás is.

Végtelennek tűnő erdőségek, tavak, tocsogók, nyugodt életet élő falvak – ilyen a táj Warmiában. Az utakat fasorok árnyékolják: tölgyek, hársak (a hárs még csak most virágzik). Az összeboruló lombokba

kamionok, buszok vájnak alagutat. Fecskek, gólyák elképesztő mennyiségben, minden kéményen, oszlopon gólyafészkek, a falvakat szinte felveri a kelepelés hangja.

Nehezen érteni, hogyan került ide a fromborki katedrális, ez a hatalmas gótikus remekmű, melyet nemrégiben újítottak fel. Az építmény tájolását épp egyetemisták mérik odakint, miközben egy német csoport számára felcsendül a d-moll tocata és fuga Bachtól odabent. Mindjárt a bejáratnál szemben ott a 2010-ben felavatott síremlék, rajta a bolygók pályáival és Kopernikusz arcképével. Letisztult, modern alkotás. Szép. A székesegyház kőpadlójába üvegablakot építettek be, azon keresztül látni Kopernikusz koporsóját.

A székesegyház dombon áll, egykor erődként is szolgált, az egyik négyszögletes torony a híres Kopernikusz-torony, csúcán a heliocentrikus világkép közismert kopernikuszi „logója”. Itt észlelt Kopernikusz, vagy talán inkább szemlélődött (mert igen kevés megfigyelést végzett), de egészen bizonyosan sokat gyötrődött: vajon igaza van-e? A másfél ezer éve rögzült geocentrikus világképet lehet-e, szabad-e kétségbe vonnia? Jók-e a bizonyítékai? Ezek a kétségein segítette át legközelebbi barátja, Giese püspök és a fiatal Rheticus, mindketten a heliocentrikus világkép hívei. Ők győzték meg a fromborki tudóst, hogy érdemes kiadni a nagy művet az égi pályák körforgásáról.

Arthur Köstler Alvajárók című művében alaposan elveri a port Kopernikuszon, a jellemgyenge, bizonytalan, nehézkes „randa vénemberen”, akit meg sem érintett a reneszánsz szele. Köstler Kopernikusz iránti ellenszenvé egyértelmű (Galileivel kapcsolatban pedig egyértelműen ki is nyilvánítja). Jó tollú írónaként, újságíróként nagyon is hatásosan érvel igaza mellett. Köstler ráadásul vette a fáradságot, és átrágtta magát a nehéz olvasmányon, Kopernikusz főművén, az 1543-ban megjelent De Revolutionibus Orbium Coelestiumon.

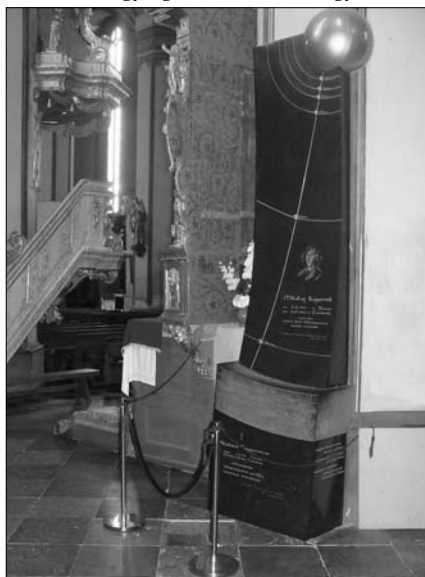
Frombork édesvízi lagúna partján emelkedik, melynek csak nagyon keskeny kijárata van a Balti-tengerre. Köstler Kopernikusz

szemére veti: miért állítja azt, hogy a Visztula partján fekszik Frombork, ha egyszer a lagúna neve Frisches Haaf. Miért titkolózik? Nos, a lagúna lengyel neve Zalew Wiślany (Visztula-öböl), bár ez tulajdonképpen lényegtelen. Sokkal lényegesebb Köstler megállapítása, miszerint a Revolutionibus minden idők egyik legkevesbé ismert és olvasott könyve. Ez volt az az állítás, amely szemet szúrt a tudománytörténész Owen Gingerich-nek, és harminc év kitartó kutatómunkával megvizsgálta a világ könyvtáraiban őrzött, általa elérhető Revolutionibus-példányokat (The Book Nobody Read: Chasing the Revolutions of Nicolaus Copernicus, 2004). Az 1543-as kiadásból 276-ot, az 1566-osból 325-öt vett kézbe és vizsgált meg. Azt tapasztalta, hogy ezek a példányok nagyon is olvasottak voltak (néhányik tele széljegyzettel), és nagy becsben tartották őket (hiszen meglepően nagy példányszámban maradtak fenn).

A Revolutionibust Köstler bizonyára sokkal szórakoztatóbban meg tudta volna írni, a helyzet azonban az, hogy Kopernikusz írta meg, és mégis csak ez lett az a mű, amely meghozta a fordulatot. Lassú volt a fordulat, kellett hozzá jó néhány emberöltő. Kopernikusz nem tudott elszakadni az eszményített körpályáktól, mint ahogy a borzalmasan csikorgó epikusoktól és ekvansoktól sem. Akárcsak kortársai. A csillagászati *mainstream*ben nagyjából a XVIII. sz. közepére vált teljesen elfogadottá a heliocentrikus rendszer, de az egyik legfőbb mérési bizonyíték, a csillagok éves parallaxisának megmérése csak Kopernikusz halála után majd' 300 évvel valósult meg (Bessel, 1836).

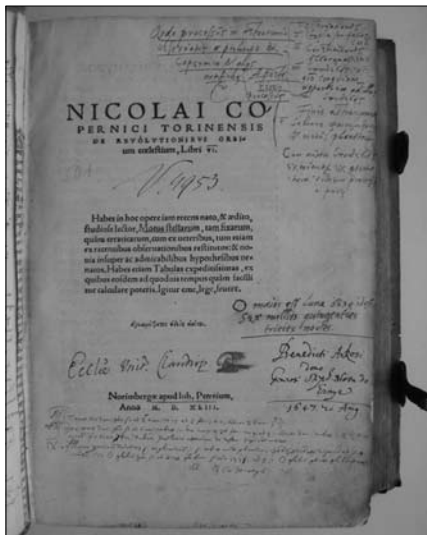
Az Alvajárók hallatlanul érdekes olvasmány, de némely megállapítását kezeljük óvatosan! Amikor Köstler azt állítja, hogy a Revolutionibust senki sem olvasta, egyszerűen nincs igaza. Ez azért is fontos, mert az Alvajárókat még ma is sokan olvassák, Gingerich művét kevesebben, a Revolutionibust pedig már csak a tudománytörténészek. A nem túl gazdag magyar nyelvű Kopernikusz-irodalomból például érdemes elolvasni Barbara Bieńkowska Kopernikusz és kora című munkáját is (Gondolat, 1973).

A fromborki múzeum lenyűgöző. Természetesen itt is megtaláljuk a Matejko-festmény másolatát, van fából készült trikvétum, armilláris szféra és kvadráns is. Sok-sok Kopernikusz-portré és szobor, emlékérem, kispasztika, Kopernikusz lakószobájának rekonstrukciója – itt aztán minden a tudósról szól, kicsit bele is szédül a látogató. Csak egyetlen oda nem illő dolog vegyül az élménybe: a kiállításon Chopin zenéje szól, alkalmasabb lenne ide lengyel reneszánsz muzsika, hogy egészen korhűek legyünk.

Kopernikusz 2010-ben felavatott síremléke a fromborki székesegyházban

Az 1973-ban felavatott hatalmas Kopernikusz-szobor komor monolitiként várja a várdomb felé igyekvőket. (Mennyire kifejezi a kort, amelyben született!). A kihalt vasútállomáson csillagászati kerámia-kompozíció, a bolt melletti falon hatalmas Kopernikusz-szgraffito. A város legjobb szállodája természetesen Kopernikusz nevét viseli, egy kisebb, szerényebb szálláshely Reticus nevét kapta. A fromborki víztornyot is érdemes felkeresni, ott is van egy kisebb kiállítás, a földszinten pedig egész Lengyelország legjobb kávéja kapható.

A könyv, amit „senki se olvasott”, mégis tele van bejegyzéssel: a kolozsvári Revolutionibus-példány (www.gondola.hu)

Gdańsk meglepő, varázslatos élmény, óvárosa gyönyörű, izgalmas. Itt sem lehet elkerülni Kopernikuszt. A Mariacka utca 1-ben található kis Kopernik-boltba betérve kellemes illat és újabb meglepetés fogad. Artur Górski Zdrada Kopernika (Kopernikusz elárulása) című regényének reklámja. Kopernikusz mellett egy csodaszép ifjú hölgy látható. Ő nem más, mint Anna Schilling, Kopernikusz házzvezetőnője, akit Johannes Dantiscus, Warmia püspöke üldözött el az idős csillagász mellől. (A történetet Köstler is megírja, de el lehet képzelni...) A dolog gdański aktualitását az adja, hogy néhány éve az egyik óvárosi ház pincéjében találtak egy utazóláda-töredéket, amin az A.S. monogram látható. Megindult a helyiek képzetele: lehetséges, hogy ez Anna Schilling ládája?! A láda rekonstruált példánya az édességboltban is megtekinthető, az eladó kislány szerint viszont az egész história „science-fiction”. De a városnak szüksége van erre az ereklyére, amiből olyanfajta „szerelmi védjegyet” szeretnének barkácsolni, mint a veronaiak Rómeó és Júlia históriája. Ki tudja? Ha sikerül, akkor még 500 év múlva is emlegetik Anna és Mikołaj szerelmét...

Volt egy másik science-fiction elem is a boltban, ez pedig egy gyönyörű hasonmás kiadás, Johannes Hevelius Machina Coelestise. A gazdagon illusztrált munka bolti ára 2500 zloty (kb. 180 ezer forint). Hűledezve teszük vissza a nálam sokkal gazdagabb nyugati turisták is. Lengyelország második legismertebb csillagásza, Johannes Hevelius (Jan Heweliusz) 1611-ben született Gdańskban, melynek később tanácsosa, majd polgármestere is lett. A gdanski városháza lépcsőházában szerény kis tábla emlékeztet az egykori polgármester-csillagászra. A lengyel parlament 2011-et Hevelius-évvé nyilvánította...

Hevelius amatőr csillagász szemmel sokkal vonzóbb személyiség, mint Kopernikusz, hiszen rengeteget észlelt, sokat publikált, és gyönyörű térképeket hagyott ránk. Őt tartják a Hold-térképezés úttörőjének, négy üstököszt fedezett fel, tíz csillagképet nevezett el, melyek közül sok ma is használatban van. Gdańskban komoly obszervatóriumot rendezett be, a Sternenburgot, mely kora legjelentősebb csillagvizsgálói közé tartozott. Hatalmas, hosszú fókuszú refraktorokkal is dolgozott (közülük a leghosszabb gyújtótávolsága 45 méter volt), de pozícióméréseit mégis pusztá szemmel végezte.

Hevelius emlékét a Hevelius parkban található szobor is őrzi. Jan Szczyпка művét 2006-ban avatták, Hevelius születésének 395. évfordulóján. A vállán szextánst tartó szoboralak háttérül hatalmas csillagterkép szolgál, melyet egy nagy falfelületre vittek fel. Hevelius Uranographiájának alaposan felnagyított részletéről van szó! Ugyancsak Hevelius emlékét őrzi a lengyel Johannes sör, illetve olyan sörkülönlegességek, mint a Hevelius Classic, vagy a Hevelius Kaper. Ez nem véletlen, ugyanis Hevelius serfőzéssel is foglalkozott! Lengyelországban járva érdemes megkóstolni a Hevelius-söröket, persze csak módjával, mert például a Kaper alkoholtartalma 8,9%. Könnyen lehet, hogy túl sok csillagot látunk tőle.

Mizser Attila

Cikkünkkel az 540 évvel ezelőtt született Kopernikuszra emlékezünk.